

Република Македонија
Министерство за образование и наука

Формат на квалификации

Скопје, март 2015

РАБОТНА ГРУПА ЗА ИЗРАБОТКА НА ФОРМАТОТ НА КВАЛИФИКАЦИИ

1. Наташа Јаневска, државен советник во МОН
2. Нада Стоименова, советник во МОН
3. Аспасија Хаџишче, советник во МОН
4. Борчо Алексов, помошник раководител на сектор во МОН

Документот е изработен од работна група во соработка со Стефан Џон, консултант за Национална рамка на квалификации од Велика Британија, со поддршка на Британскиот Совет во Македонија во рамките на проектот „Национална рамка на квалификации“.

Во документот е даден приказ како се пишуваат квалификациите преку посебни единици, модули или образовни програми. Квалификацијата поседува задолжителни и изборни единиците. Единицата на квалификацијата се состои од наслов на единицата, содржина на единицата која зависи од стандардот на занимање/а, нивото на квалификацијата, влез за стекнување на квалификација, тип на квалификација, часовите поминати за стекнување на квалификацијата и бројот на стекнати кредити, резултатите од учење изразени преку знаење и разбирање, вештини и компетенции, оценување како процес на вреднување на знаењето и рабирањето, вештините и компетенциите, во кое се опфатени критериумите и принципите на оценувањето.

Документот е наменет за сите заинтересирани страни вклучени во имплементацијата на Националната рамка на квалификации кои сакаат да ги разберат, да ги развиваат, да ги унапредат постојните со нивно изменување или надополнување, или да поднесат иницијатива за развивање на нови квалификации.

Се надеваме дека овој документ ќе биде корисен за сите заинтересирани страни вклучени во процесот на Националната рамка за квалификации.

Истовремено, изразуваме голема благодарност до Британскиот Совет во Македонија за нивната поддршка.

- **Како се пишуваат квалификациите?**

Квалификациите се пишуваат преку посебни единици или модули или образовни програми¹.

Единица претставува кохерентен и експлицитен сет на резултати од учење и соодветни критериуми за оценување и има специфичен наслов и ниво. Единиците за квалификации мора да бидат унифицирани.

Модул претставува независна единица на учење која претставува заокружена целина или дел од образовна програма.

Образовна програма претставува збир на образовни компоненти, засновани на резултатите од учење, кои признаваат доделување на конкретна квалификација.

Квалификацијата поседува:

1. Задолжителни единици
2. Изборни единици

Единиците мора да се претставени со неколку прашања:

- *за што е таа единица;*
- *за кого е таа единица,*
- *како таа единица се поврзува со другите единици и*
- *како се вклопува во структурата на квалификацијата и*
- *колку трае и колку кредити носи*

Единицата се состои од:

1. наслов
2. содржина
3. услови за влез
4. времетраење и кредити
5. тип на квалификацијата
6. резултати од учење и
7. оценување

1. Наслов на единицата

Насловот на единицата треба:

- да е јасен и разбирлив (за ученици, наставници, работодавачи, обучувачи);
- да ја истакнува содржината на единицата (да се однесува на процесот, а не на звањето);

---

¹ Поимот образовна програма се однесува на образовна програма за основно, гимназиско и стручно образование и студиска програма за високо образование.

- јасно да покажува што содржи единицата;
- да има значење и да не упатува на друга информација надвор од единицата;
- да е резиме на постигнувањата и резултатите од учењето и
- да биде активна фраза.

2. Содржина на единицата

Содржината на единицата зависи од стандардот на занимањето и потребно е да соодејствува со потребите на пазарот на труд. Ја одредува широчината на знаењето и разбирањето и вештините потребни за реализација на програмата за учење со цел да се постигне секој зададен резултат. Исто така треба да биде јасна и разбирлива за сите.

3. Ниво

Ниво е серија на последователни чекори на учење, изразени во однос на низа општи резултати, структурирани според збир на описи кои се мерливи показатели за резултатите од учење и се однесуваат на стекнатите знаења, вештини и компетенции.

3.1 Ниво на постигањата

Ниво е:

- показател што се бара од учесникот во процесот на учење;
- комплексноста и/или висината на постигнатото и
- самостојноста на учесникот во прикажувањето на достигнувањето.

Индикаторите за секое ниво се групирани во три категории:

1. знаење и разбирање
2. вештина (примена и делување)
3. компетенции (самостојност и одговорност)

4. Влез за стекнување на квалификација

Пропишани услови кои треба да се исполнат за да се обезбеди влез за стекнување на одредена квалификација.

5. Тип на квалификација

Потребно е да се наведе за каков тип на квалификација станува збор за:

- квалификација на ниво на образование (образовно ниво) и
- стручни квалификации.

6. Часови за учење

Секоја квалификација има времетраење на стекнување и број на кредити.

Часови за учење е:

- времето кое учесникот во процесот на учење треба да го помине со наставникот/обучувачот и
- времето кое се очекува да го помине во индивидуално учење.

Секоја образовна програма, модул, наставен предмет или друга единица на учење има додадено определен број кредити. Со кредитот се мери оптоварувањето на кандидатот кој учи со оглед на времето кое е потребно за стекнување на една квалификација, односно за остварување на резултатите на учење во процесот на учење на дадено ниво.

Просечното вкупно потрошено време за стекнување на одредена квалификација се искажува во ЕКТС² за кредитите во високото образование, ЕЦВЕТ³ за кредитите во стручното образование и обука и МКСОО⁴ за кредитите во основното образование, гимназиското образование и општообразовните предмети во стручното образование и обука.

Еден ЕКТС кредит опфаќа 30 работни часа во траење од по 60 минути потребни за стекнување на одредени резултати од учењето.

Еден ЕЦВЕТ кредит опфаќа 25 работни часа во траење од по 45 минути потребни за стекнување на одредени резултати од учењето.

Еден МСОО кредит опфаќа 25 работни часа во траење од по 45 минути потребни за стекнување на одредени резултати од учењето.

7. Резултати од учењето

Резултатите од учење се изјави за тоа што знае, што разбира и што може да прави учесникот, како резултат на формалниот, неформалниот или информалниот процес на учење. Се дефинираат во смисла на знаења, вештини и компетенции (самостојност и одговорност)

Резултатите од учење треба:

- да се широки искази кои го опишуваат резултатот од научниот процес;
- да се знае што се очекува од ученикот да знае, и/или да разбира и/или да може да направи;
- јасно да покажуваат што се очекува ученикот да постигне, а не научниот процес или научните активности. При пишување на резултатите од учење треба да се вимава како се поставуваат на прашањета и задачите.
- да се пишуваат во трето лице и во идно време;
- да се пишуваат најмногу 4 резултати од учење;
- да се остварливи и да можат да се оценуваат и
- да имаат критериуми поврзани со нивото што треба да се постигне.

² ЕКТС - Европски кредит трансфер систем и акумулирање

³ ЕЦВЕТ - Европскиот кредит трансфер систем за стручно образование и обука

⁴ МКСОО - Македонски кредит систем за општо образование

8. Оценување

Оценување е процес на вреднување на знаењето, вештините и компетенциите според претходно дефинирани критериуми и резултати на учење, кое вклучува писмени, усни и практични тестови, испити, проекти и портфолио.

Оценувањето мора:

- да се набљудува
- да биде мерливо
- да обезбедува квалитетни информации
- да се води од описите на нивоата
- да користи соодветен јазик за нивото што се очекува

8.1 Критериуми за оценување

Критериуми за оценување се искази кои:

- ги одредуваат постигнувањата на учесникот во процесот на учење;
- се поврзани со специфичните резултати од учењето;
- се сигурни и доследни за сите и
- не вклучуваат упатување до методи на оценување или спецификации на оценување.

Што е цел на оценувањето?

1. мерење на индивидуалните постигнувања на учесниците во процесот на учење;
2. обезбедување повратна информација;
3. следење и оджување на стандардите;
4. планирање на учењето;
5. обезбедување на информации за работодавачите и
6. доделување на квалификација

8.2 Принципи за оценување

1. Валидност - им се овозможува на сите учесници да донесат докази за резултатите што можат да се измерат;
2. сигурност - добиените оценки при услови на оценување се конзистентни кај сите оценувачи и се донесени врз јасно дефинирани стандарди за постигнување.
3. спроведливост и
4. праведност